

DE GLAZEN STOLP

Sylvia Plath

DE GLAZEN STOLP

&

Mary Ventura en
het negende koninkrijk

Vertaald door
René Kurpershoek

2019

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Copyright © 1963 The Estate of Sylvia Plath
Copyright Nederlandse vertaling © 1981, 2014 René Kurpershoek
De eerste druk verscheen in 1981 bij De Arbeiderspers
Zevende druk 2019
Oorspronkelijke titel *The Bell Jar*
Oorspronkelijke uitgever Heinemann, Londen

‘Mary Ventura en het negende koninkrijk’
Copyright © 2019 The Estate of Sylvia Plath
Copyright Nederlandse vertaling © 2019 René Kurpershoek
Oorspronkelijke titel *Mary Ventura and the Ninth Kingdom*
Oorspronkelijke uitgever Faber & Faber, Londen

Omslagontwerp Brigitte Slangen
Foto auteur Bettmann/Corbis
Vormgeving binnenwerk Aard Bakker, Amsterdam
Druk Bariet Ten Brink, Meppel
ISBN 978 94 031 5910 2
NUR 302

debezigebij.nl

Voor Elizabeth en David

I

Het was een merkwaardige, snikhete zomer, de zomer dat ze de Rosenbergs elektrocuteerden, en ik was in New York en wist niet wat ik er deed. Ik heb iets stoms met executies. De gedachte te worden geëlektrocuterd maakt me miselijk, en dat was het enige waar de kranten over schreven – koppen die me met uitpuilende ogen aanstaarden op elke straathoek en bij iedere mufte, naar pinda's ruikende muil van de ondergrondse. Ik had er niets mee te maken, maar onwillekeurig bleef ik me afvragen hoe het zou zijn om levend te verbranden vanuit al je zenuwen.

Het moest wel het allerergste zijn wat je kon overkomen.

New York was zelf al erg genoeg. Om negen uur 's ochtends was de bedrieglijke dauwige frisheid die 's nachts op een of andere manier de stad binnen was gesijpeld vervlogen als het staartje van een mooie droom. Grauw spiegelend lagen de hete straten op de bodem van hun granieten ravijnen te sidderen in de zon, de daken van de auto's zinderden en schitterden, en het droge, asachtige stof woei in mijn ogen en in mijn keel.

Voortdurend hoorde ik over de radio en op de redactie praten over de Rosenbergs, net zolang tot ik ze niet meer

uit mijn gedachten kreeg. Het was net als de eerste keer dat ik een lijk zag. Nog weken lang bleef het hoofd van dat lijk – of wat ervan over was – opdoemen achter mijn eieren met spek aan het ontbijt en achter het gezicht van Buddy Willard, door wiens toedoen ik het trouwens te zien had gekregen, en algauw voelde ik me alsof ik dat dode hoofd aan een touwtje met me meedroeg, als een soort zwarte, neusloze, naar azijn stinkende luchtballon.

Ik wist dat er die zomer iets met me mis was, want ik kon aan niets anders denken dan de Rosenbergs en wat een stommeling ik was geweest om al die ongemakkelijke, dure kleren te kopen die nu slap als vissen in mijn kast hingen, en dat alle succesjes die ik al studierend zo onbekommerd bij elkaar had gescharreld als schuimbelletjes uiteenspatten buiten de gepolijste façades van marmer en spiegelglas aan Madison Avenue.

Je zou toch zeggen dat ik de mooiste tijd van mijn leven meemaakte.

Je zou toch zeggen dat ik benijd werd door duizenden andere studentes net als ik in heel Amerika, die niets liever wilden dan rondtrippelen op die lakleren schoentjes maat 38 die ik een keer tussen de middag had gekocht bij Bloomingdale, tegelijk met een zwarte lakleren ceintuur en een bijpassend zwart lakleren handtasje. En als mijn foto verscheen in het tijdschrift waar we met ons twaalfen aan werkten – een martini in de hand, een bloot imitatiezilverlamé lijfje boven op een reusachtige wolk van witte tule, op een of ander chic dakterras, in het gezelschap van ettelijke anonieme jonge manspersonen met ideale Amerikaanse koppen die voor de gelegenheid waren gehuurd of geleend – dan zou iedereen denken dat ik wel een wervelend leventje moest leiden.

Kijk toch eens wat er allemaal kan in dit land, zouden ze zeggen. Zo'n meisje woont negentien jaar ergens in een uithoek, te arm voor een abonnement op een tijdschrift, en dan ineens krijgt ze een beurs zodat ze kan studeren, ze wint een prijs hier en een prijs daar en ten slotte heeft ze heel New York aan het lijntje alsof het haar schoothondje is.

Alleen had ik helemaal niets aan het lijntje, ik had mezelf niet eens in de hand. Ik pendelde maar heen en weer van mijn hotel naar mijn werk en naar feestjes en van feestjes naar mijn hotel en terug naar mijn werk als een willoze tram. Ik had natuurlijk verrukt moeten zijn, zoals de meeste andere meisjes, maar ik kreeg geen enkele reactie uit mezelf. Ik voelde me heel sereen en heel leeg, zoals het oog van een tornado zich moet voelen, traag voortbewegend in het middelpunt van de heisa rondom.

We waren in het hotel met ons twaalfen.

Allemaal hadden we een wedstrijd van een modeblad gewonnen met het schrijven van artikelen en verhalen en gedichten en modebabbels, en als prijs kreeg ieder van ons een maand lang een baan in New York aangeboden, plus alle onkosten, en bergen extra prijsjes, zoals kaartjes voor het ballet, pasjes voor modeshows, bezoeken aan een vermaarde, dure kapsalon en gelegenheden om mensen te ontmoeten die naam hadden gemaakt in het vak waarvan we droomden en adviezen over onze persoonlijke teint en wat we er het beste mee konden doen.

Ik heb nog het make-upsetje dat ik kreeg, samengesteld voor iemand met bruine ogen en bruin haar: een rechthoekje bruine mascara met een borsteltje, een rond bakje met blauwe oogschaduw, net groot genoeg om er je vin-

gertop in te deppen, en drie lipsticks van rood tot roze, alles samen in een verguld doosje met een spiegeltje opzij. Ik heb ook nog een witte plastic zonnebrilkoker met gekleurde schelpjes en lovertjes en een groene plastic zeester erop genaaid.

Ik besepte wel dat we al die stapels cadeautjes kregen omdat de betrokken firma's daarmee zo goed als gratis reclame maakten, maar ik kon er niet cynisch om worden. Die regen van gratis geschenken die op ons neerdaalde gaf me zo'n fantastisch gevoel. Naderhand heb ik ze een hele tijd lang weggestopt, maar later, toen ik weer in orde was, heb ik ze tevoorschijn gehaald, en ik bewaar ze nog altijd. Ik gebruik de lipsticks af en toe, en vorige week heb ik de plastic zeester van de zonnebrilkoker afgeknipt en aan de kleine gegeven om mee te spelen.

Goed, we zaten dus met ons twaalfen in het hotel, in dezelfde vleugel, op dezelfde verdieping, in eenpersoonskamers op een rij, en het deed me denken aan het studentenhuus. Het was geen echt hotel – ik bedoel zo een waar, verspreid over dezelfde verdieping, zowel mannen als vrouwen door elkaar logeren.

Dit hotel, Hotel Amazon, was alleen voor vrouwen, en de meesten waren meisjes van mijn leeftijd met rijke ouders die er zeker van wilden zijn dat hun dochters ergens zaten waar de kerels niet bij ze konden met hun valse beloften; en allemaal bezochten ze chique secretaresseopleidingen zoals Katy Gibbs, waar ze naar les moesten komen met hoeden op en kousen en handschoenen aan, of ze hadden net examen gedaan bij Katy Gibbs en werkten als secretaresse bij directeuren of onderdirecteuren en bleven gewoon net zolang in New York rondhangen tot een of andere carrièremaker met ze trouwde.

Deze meisjes zagen er stierlijk verveeld uit, vond ik. Op het dakterras zag ik ze zitten gapen en hun nagels lakken en proberen hun Bermuda-bruin op peil te houden, en ze zagen eruit of ze zich te pletter verveelden. Ik maakte een praatje met een van hen; ze had genoeg van plezierjachten en genoeg van het rondvliegen in vliegtuigen en genoeg van skiën in Zwitserland met Kerstmis en genoeg van de mannen in Brazilië.

Ik kots van dat soort meiden. Ik ben sprakeloos van jaloezie. Negentien jaar was ik, en nog nooit uit New England weg geweest, afgezien van dit reisje naar New York. Het was de eerste grote kans van mijn leven en ik zat hier maar op mijn krent en liet die kans lopen als zand dat door je vingers glijdt.

Een van mijn problemen was toch wel Doreen.

Ik had nog nooit een meisje als Doreen gekend. Doreen kwam van een deftig meisjes-College in het Zuiden en had stralend wit haar dat luchtig als een suikerspin om haar hoofd heen stond, blauwe ogen als heldere agaten knikers, hard, glanzend en praktisch onverwoestbaar, en een mond die leek te zijn bevroren in een soort eeuwig spotlachje. Ik bedoel niet een naar lachje, maar een geamuseerd, geheimzinnig lachje, alsof alle mensen om haar heen grote sufferds waren die zij, als ze dat wilde, wel eens even op de hak zou kunnen nemen.

Doreen pikte mij er dadelijk uit. Ze gaf me het gevoel dat ik net even slimmer was dan de anderen, en je kon echt geweldig met haar lachen. Ze kwam aan de conferentietafel altijd naast me zitten, en als de beroemde gasten aan het woord waren fluisterde ze me heimelijk sarcastische geestigheden toe.

Op haar College waren ze zo modebewust dat alle meis-

jes hoezen voor om hun handtasjes hadden, van dezelfde stof als hun kleren, zodat ze altijd als ze iets anders aantrokken een bijpassend tasje hadden. Ik was diep onder de indruk van dit soort details. Ze riepen een beeld op van een heel leven vol van een heerlijke, veelzijdige decadentie die me aantrok als een magneet.

Het enige waar Doreen me ooit de mantel over heeft uitgeveegd was dat ik mijn opdrachten op tijd af probeerde te krijgen.

‘Waarom zit je daar zo op te zweten?’ Doreen lag op mijn bed in een roze zijden ochtendjas lui haar lange, nicotinegele nagels te vijlen met een kartonnen vijltje, terwijl ik de voorlopige versie van een interview met een veelgelezen schrijver zat uit te typen.

Dat was nog zoets: we hadden allemaal gesteven katoenen zomerponnetjes en doorgestikte kamerjassen, of een enkele keer badstof robes die ook dienstdeden als strandjas, maar Doreen droeg van die enkellange gevallen van nylon en kant waar je half doorheen keek, en vleeskleurige peignoirs die om haar heen kleefden door een soort elektriciteit. Ze had een boeiende, iets zweterige geur die me deed denken aan de blaadjes van het muskuskruid, die je plukt en fijnwrijft tussen je vingers om hun geur.

‘Je weet best dat het J.C. geen donder kan schelen of dat stuk er morgen is of maandag.’ Doreen stak een sigaret op en liet de rook langzaam uit haar neusgaten waaieren zodat er een sluier voor haar ogen kwam. ‘J.C. is zo lelijk als de nacht,’ ging Doreen onbewogen verder. ‘Ik wed dat die vent van haar voor hij bij haar kruipt eerst al het licht uit moet doen om niet te hoeven kotsen.’

J.C. was mijn cheffin, en ik mocht haar heel graag, ondanks de dingen die Doreen zei. Ze was niet een van die

aanstellerige, luidruchtige modebladtypes met valse wimpers en oogverblindende sieraden. J.C. had hersens, dus haar gemene tronie deed er niet zoveel toe. Ze kon meer dan één vreemde taal lezen en kende alle schrijvers van kwaliteit op haar terrein.

Ik probeerde me J.C. voor te stellen zonder haar stijve kantoorpak en zakenlunchhoed, en in bed met haar dikke man, maar het wilde me gewoon niet lukken. Het kostte me altijd de grootste moeite om me mensen samen in bed voor te stellen.

J.C. wilde me iets leren, alle oude dames die ik ooit had gekend wilden me iets leren, maar ik had opeens niet het idee dat er iets van hen te leren viel. Ik legde het deksel over mijn schrijfmachine en klikte het dicht.

Doreen grijnsde. ‘Grote meid.’

Er klopte iemand op de deur.

‘Wie is daar?’ Ik nam niet de moeite op te staan.

‘Ik ben het, Betsy. Ga je nog naar het feest?’

‘Ik denk het wel.’ Ik ging nog altijd niet opendoen.

Ze hadden Betsy regelrecht uit Kansas geïmporteerd met haar dartele blonde paardenstaart en haar Loesje-het-snoesje-glimlach. Ik herinner me dat wij tweeën een keer in het kantoor van een tv-producer met blauw-bestoppelde kaken en een pak met een krijtstreepje werden uitgenodigd. Hij wilde weten of wij iets te bieden hadden dat hij uit kon bouwen voor in een programma, en Betsy begon aan een verhaal over mannelijke en vrouwelijke mais in Kansas. Ze raakte zo op dreef over die vervloekte mais dat zelfs de producer tranen in zijn ogen kreeg, alleen had hij er jammer genoeg niets aan, zei hij.

Later haalde de redactrice Schoonheid Betsy over om haar haar af te knippen, en maakte een covergirl van haar.

Nog steeds zie ik af en toe haar lachende gezicht in van die 'P.Q.'s vrouw kleedt zich bij B.H. Wragge'-advertenties.

Betsy vroeg altijd of ik meeding dingen doen met haar en de andere meisjes, alsof ze me ergens van wilde redden. Doreen vroeg ze nooit mee. Onder ons noemde Doreen haar Pollyanna Cowgirl.

'Wil je met onze taxi meerijden?' vroeg Betsy door de deur.

Doreen schudde haar hoofd.

'Nee dank je, Betsy,' zei ik, 'ik ga al met Doreen.'

'Goe-oed.' Ik hoorde Betsy wegstappen door de gang.

'We gaan gewoon tot het ons de keel uithangt,' zei Doreen, terwijl ze haar sigaret uitdrukte op de voet van mijn bedlampje, 'en dan gaan we stappen. Het soort feestjes dat ze hier organiseren doet me denken aan de dansavondjes vroeger in de gymzaal. Waarom trommelen ze toch altijd Yalies op? Het zijn zulke botteriken!'

Buddy Willard studeerde aan Yale, maar wat hem mankeerde, nu ik er eens over nadacht, was dat hij een botterik was. O, hij was wel slim genoeg om hoge cijfers te halen en het aan te leggen met een of ander kring van een serveerster op Cape Cod, ene Gladys, maar hij had geen spatje intuïtie. Doreen had wel intuïtie. Alles wat zij zei was als een geheime stem die regelrecht vanuit mijn binnenste sprak.

We zaten vast in de uitgaansspits. Onze taxi zat ingeklemd tussen de taxi van Betsy voor ons en een taxi met vier van de andere meisjes achter ons, en er zat geen beweging in.

Doreen zag er fantastisch uit. Ze droeg een strapless, witkanten jurk over een gladzittend corsetgeval dat haar in het midden insnoerde en haar aan de onder- en de bovenkant weer geweldig deed uitdijen, en haar huid had een bron-

zige glans onder het bleke poeder. Ze rook zo sterk als een complete parfumerie.

Ik droeg een rechte jurk van zwarte shantoeng die me veertig dollar had gekost. Ik had hem in een vlaag van koopwoede van mijn beursgeld gekocht toen ik hoorde dat ik bij de gelukkigen was die naar New York zouden gaan. Die jurk had zo'n eigenaardig model dat ik er geen enkele beha onder aan kon, maar dat gaf niet zo, want ik was zo mager als een jongen, met nauwelijks meer dan plooitjes, en op die zwoele zomeravonden vond ik het prettig me bijna naakt te voelen.

De stad had me er anders niet bruiner op gemaakt. Ik zag zo geel als een Chinees. Normaal zou ik me zenuwachtig hebben gemaakt over mijn jurk en mijn rare teint, maar omdat ik met Doreen was, vergat ik al mijn zorgen. Ik voelde me godvergeten wereldwijs en cynisch.

Toen de man in het blauwe houthakkershemd en de zwarte pilo broek, en met de bewerkte cowboylaarzen aan, van onder de gestreepte markies van de bar, waar hij belangstellend naar onze taxi had staan kijken, op ons af kwam slenteren, maakte ik me dan ook geen enkele illusie. Ik wist heel goed dat het hem om Doreen te doen was. Hij zocht zich een weg tussen de stilstaande auto's door en kwam beminnelijk over ons openstaande raampje leunen.

'En wat, als ik vragen mag, doen twee van zulke leuke meisjes helemaal alleen in een taxi op zo'n mooie avond?'

Hij had een grote, brede, witte tandpastareclamelach.

'We zijn op weg naar een feestje,' flapte ik eruit, want Doreen was plotseling zo doof en stom als een lantarenpaal en zat verveeld aan het witkanten hoesje van haar handtas te wriemelen.

'Dat klinkt saai, zeg,' zei de man. 'Waarom komen jullie

tweeën niet een glaasje met me drinken in die bar daar? Ik heb nog een paar vrienden op me wachten ook.'

Hij knikte in de richting van een aantal mannen in ongedwongen kleren die onder de markies van de bar rondlummelden. Ze hadden hem met hun blikken gevolgd en toen hij naar hen omkeek, barstten ze in lachen uit.

Dat gelach had mijn argwaan moeten wekken. Het was een soort ingehouden, belegen gegrinnik, maar het verkeer leek zich weer in beweging te gaan zetten, en ik wist dat ik, als ik me niet verroerde, al over twee seconden zou wensen dat ik dit buitenkansje had aangegrepen om iets anders van New York te zien dan wat ze bij het tijdschrift zo zorgvuldig voor ons hadden georganiseerd.

'Wat vind jij, Doreen?' zei ik.

'Wat vind jij, Doreen?' zei de man, en lachte zijn brede lach. Ik kan me nog altijd niet herinneren hoe hij eruitzag als hij niet lachte. Volgens mij lachte hij de hele tijd. Zijn gezicht stond zeker van nature zo.

'Nou vooruit,' zei Doreen tegen mij. Ik deed de deur open en we stapten de taxi uit, net toen hij zich weer in beweging zette, en liepen in de richting van de bar.

Er klonk een vreselijk gekrijs van remmen gevolgd door een dof bons-bons.

'Hee daar!' Onze chauffeur leunde ver zijn raampje uit met een paars aangelopen gezicht. 'Wat krijgen we nou?'

Hij was zo abrupt gestopt dat de volgende taxi boven op hem was geknald, en we zagen de vier meisjes erin met hun armen zwaaien en spartelen en overeind krabbelen.

De man schoot in de lach, liet ons op de stoeprand staan, ging terug en overhandigde de chauffeur een bankbiljet te midden van een geweldig getoeter en wat geschreeuw, en toen zagen we de meisjes van het tijdschrift achter elkaar

wegrijden, de ene taxi na de andere, als een bruiloftsstoet met alleen bruidsmeisjes.

‘Kom mee, Frankie,’ zei de man tegen een van zijn kennissen in het groepje, en een onderdeelje van een man kwam naar voren en liep met ons mee de bar in.

Hij was het type dat ik niet uit kan staan. Ik ben één achteenzeventig op kousenvoeten, en als ik met een klein mannetje samen ben, loop ik een beetje voorover en zak door mijn heupen, één hoog en één laag, om kleiner te lijken, en dan voel ik me net iemand met een afwijking, de lange sladood uit een tweederangs variéténummer.

Even koesterde ik nog de wilde hoop dat er paren naar lichaamslengte zouden worden gevormd, zodat ik de man zou krijgen die ons had aangesproken en die ruim een meter tachtig was, maar hij liep weg met Doreen en keek niet meer naar me om. Ik probeerde te doen alsof ik niet in de gaten had dat Frankie naast mijn elleboog meehobbelde en ging dicht naast Doreen aan het tafeltje zitten.

Het was zo donker in de bar dat ik bijna niets kon onderscheiden, behalve Doreen. Met haar witte haar en haar witte jurk was ze zo wit dat ze wel van zilver leek. Ze weerkaatste zeker het neonlicht van boven de bar. Ik voelde me versmelten met de schaduwen als het negatief van iemand die ik nooit eerder had gezien.

‘Zo, wat willen we drinken?’ vroeg de man met een grote grijns.

‘Ik denk dat ik maar een *old-fashioned* neem,’ zei Doreen tegen mij.

Altijd als ik een drankje moest bestellen had ik het niet meer. Ik wist het verschil niet tussen whisky en gin, en het lukte me nooit om iets te krijgen dat ik echt lekker vond. Buddy Willard en de andere studenten die ik kende waren

meestal te arm om sterke drank te kopen, of ze wilden helemaal niet van alcohol weten. Het is verbazingwekkend hoeveel studenten er niet drinken en niet roken. En het leek wel of ik ze allemaal kende. Buddy Willard kocht hooguit wel eens een fles Dubonnet voor ons tweeën en dat deed hij alleen om te laten zien dat hij best gevoel voor esthetiek had, ook al studeerde hij dan medicijnen.

‘Ik neem een wodka,’ zei ik.

De man keek met meer belangstelling naar me. ‘Met iets erin?’

‘Puur,’ zei ik. ‘Ik drink het altijd puur.’

Ik dacht dat ik me wel eens belachelijk zou kunnen maken als ik zei dat ik er ijs in wilde of spuitwater of gin of wat dan ook. Ik had eens een advertentie voor wodka gezien, met alleen een glas wodka midden in een hoop sneeuw, blauw verlicht, en die wodka leek zo helder en zuiver als water, dus kon ik wodka rustig puur drinken, dacht ik. Ik wenste vaak dat ik ooit op een dag een drankje zou bestellen dat heerlijk zou blijken te smaken.

Toen kwam de kelner, en de man bestelde voor ons vier. Hij voelde zich met zijn cowboyuitrusting aan in die grootstedse bar kennelijk zo thuis dat ik dacht dat hij wel eens een beroemdheid zou kunnen zijn.

Doreen zei geen stom woord; ze zat alleen maar met haar kurken onderzettertje te spelen en stak ten slotte een sigaret op, maar de man scheen het niet erg te vinden. Hij zat maar naar haar te staren op de manier waarop ze in de dierentuin naar de grote witte ara staren in de hoop dat hij iets menselijks zal zeggen.

De drankjes kwamen, en het mijne zag er helder en zuiver uit, net als in de wodkareclame.

‘Wat doet u?’ vroeg ik aan de man om het stilzwijgen te

doorbreken dat overal om me heen zo dicht als oerwoud-gras opschoot. ‘Ik bedoel, wat doet u hier in New York?’

Langzaam en alsof het hem grote inspanning kostte scheurde de man zijn blik los van Doreens schouder. ‘Ik ben discjockey,’ zei hij. ‘Jullie hebben vast wel eens van me gehoord. De naam is Lenny Shepherd.’

‘Ik ken u,’ zei Doreen plotseling.

‘Daar ben ik blij om, schatje,’ zei de man, en barstte in lachen uit. ‘Dat komt goed van pas. Ik ben razend beroemd.’

Toen keek Lenny Shepherd Frankie langdurig aan.

‘Zeg, eh, waar kom je eigenlijk vandaan?’ vroeg Frankie, die met een ruk overeind ging zitten. ‘Hoe heet je?’

‘Dit hier is Doreen.’ Lenny liet zijn hand om Doreens arm heen glijden en gaf haar een kneepje.

Wat mij verbaasde was dat Doreen niet liet blijken dat ze merkte wat hij deed. Ze zat daar maar, donker als een gebleekte, blonde zwarte vrouw in haar witte jurk, en nipte fijntjes van haar drankje.

‘Ik heet Elly Higginbottom,’ zei ik. ‘Ik kom uit Chicago.’ Nu voelde ik me veiliger. Ik wilde niet dat wat ik die avond ook zou zeggen of doen in verband werd gebracht met mij, mijn werkelijke naam, of mijn woonplaats Boston.

‘Nou, Elly, wat dacht je van een dansje?’

Toen ik me voorstelde hoe ik zou dansen met dat onderkruipseltje op zijn oranje suède schoenen met plateauzolen, zijn miezerige T-shirt en zijn uitgezakte blauwe sportcolbertje, moest ik lachen. Als er iets is waar ik op neerkijk, dan is het wel een man in het blauw. Zwart, of grijs, of desnoods bruin... Om blauw moet ik alleen maar lachen.

‘Ik ben niet zo in de stemming,’ zei ik koel, en ik keerde hem mijn rug toe en schoof mijn stoel dicht naar Doreen en Lenny toe.

Die twee leken elkaar inmiddels al jaren te kennen. Doreen zat met een spichtig zilveren lepeltje de vruchtjes onder uit haar glas te lepelen, en Lenny gromde telkens wanneer ze het lepeltje naar haar mond bracht, en hapte ernaar en deed een hondje na of zoiets en probeerde de vruchtjes van het lepeltje af te krijgen. Doreen giechelde en lepelde maar door.

Ik begon te geloven dat ik in wodka eindelijk mijn drankje gevonden had. Het smaakte nergens naar, maar het gleed regelrecht als een degenslikkersdegen mijn maag in en maakte dat ik me machtig voelde en godgelijk.

‘Ik moet er maar eens vandoor,’ zei Frankie en stond op.

Ik kon hem niet erg duidelijk zien, zo donker was het daar, maar voor het eerst hoorde ik nu wat een dom piepstemmetje hij had. Niemand lette op hem.

‘Hee Lenny, ik heb nog wat van je te goed. Denk maar na, Lenny, ik heb nog wat van je te goed, weet je nog, Lenny?’

Ik vond het maar raar dat Frankie in het bijzijn van ons, wildvreemden, Lenny aan een schuld herinnerde, maar Frankie bleef almaar hetzelfde staan zeggen, tot Lenny in zijn binnenzak tastte, er een dikke rol groene biljetten uit haalde, er een afpelde en dat aan Frankie gaf. Ik geloof dat het tien dollar was.

‘Hou je waffel en donder op.’

Even dacht ik dat Lenny het ook tegen mij had, maar toen hoorde ik Doreen zeggen: ‘Ik ga niet mee als Elly niet ook komt.’ Ik had bewondering voor de manier waarop ze mijn schuilnaam overnam.

‘O, Elly gaat wel mee, niet, Elly?’ zei Lenny met een knip-oog naar mij.

‘Tuurlijk ga ik mee,’ zei ik. Frankie was afgedropen, de nacht in, dus besloot ik om me door Doreen op sleeptouw

te laten nemen. Ik wilde zoveel zien als ik kon.

Ik hield ervan om mensen in kritieke situaties gade te slaan. Als ik ergens naar een verkeersongeluk of een straatgevecht of een baby op sterk water in een stopfles kon kijken, dan nam ik de tijd en keek zo scherp dat ik het nooit meer vergat.

Ik kan wel zeggen dat ik op die manier een hoop dingen heb geleerd die ik anders nooit geleerd zou hebben, en zelfs als ze me verbaasden of deden walgen, liet ik dat nooit merken maar deed altijd alsof ik allang wist dat de zaken zo stonden.